Tulpengalmijt

Integrale aanpak biedt perspectief

Al twee jaar bundelen Vertify en Wageningen University & Research (WUR) hun krachten in de PPS 'Integrale aanpak tulpengalmijt'. Het gezamenlijke onderzoek richt zich op het beheersen van de tulpengalmijt in de tulpenteelt, met een brede, geïntegreerde benadering. Waar staan de onderzoekers nu, en welke stappen zijn inmiddels gezet?

Tekst: Joop de Hoog, Frank Kreuk en Bram van Groningen
Fotografie: WUR, Roel Dijkstra

Wie een plaag wil bestrijden, moet weten hoe het dier leeft. Juist daar wringt het bij de tulpengalmijt, ervaarden de onderzoekers van Vertify en WUR al snel na de start van de PPS 'Integrale aanpak tulpengalmijt'.
Ondanks decennia aan onderzoek naar bestrijding blijkt de kennis over de levenswijze verrassend beperkt. Bestaande studies maakten gebruik van andere gewassen, zoals knoflook, en zijn niet zomaar te vertalen naar tulpen. Daarom hebben de onderzoekers hun focus verlegd. In plaats van kostbaar en langdurig fundamenteel onderzoek naar de levenscyclus, is er eerst ingezet op het in kaart brengen van verspreidingsroutes binnen bedrijven. Dat levert direct bruikbare inzichten op.

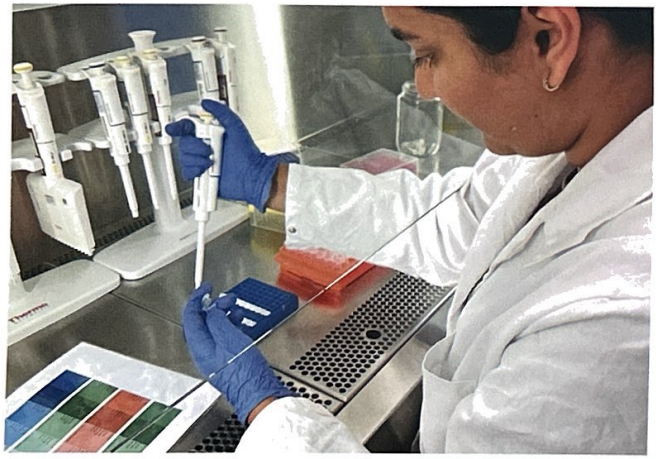

Tulpengalmijt is niet altijd zichtbaar, maar de qPCR-toets kan aanwezige mijten altijd aantonen.

MONSTERS

Om erachter te komen hoe tulpengalmijt zich verspreidt, zijn in 2025 door Sjoerd van Vilsteren van WUR op verschillende teelt-, broei- en handelsbedrijven monsters genomen: van bollen tot pelafval en van veegmonsters tot luchtmonsters. De monsters zijn eerst visueel beoordeeld en na bewerking heeft een qPCR-toets plaatsgevonden. Het onderzoek toont aan dat de mijten op veel plaatsen in het bedrijf aanwezig zijn. Ze worden niet altijd visueel gevonden, maar zijn altijd aan te tonen met hulp van de qPCR-toets.
De qPCR-toets wordt door Khanh Pham van WUR doorontwikkeld om klaargemaakt te worden voor toepassing in de praktijk. Ook zette de WUR in de afgelopen maanden stappen in het onderscheiden van levende en dode tulpengalmijten, met hulp van een DNA-techniek. Dit onderscheid is belangrijk om aan te kunnen tonen of een behandeling wel of niet heeft gewerkt.

MIDDELEN EN METHODEN

Eén middel dat problemen met tulpengalmijt voorkomt, zoals jarenlang de praktijk was met de middelen Movento en Batavia, is geen realistisch vooruitzicht. Maar diverse toegelaten en experimentele middelen en methoden kunnen een bijdrage leveren aan een integrale aanpak.

BOLBEHANDELING

In 2026 onderzoekt Vertify voor het tweede jaar de effectiviteit van diverse bolbehandelingsmiddelen tegen tulpengalmijt. Deze middelen zijn vooraf gescreend op toelatingsperspectief. In deze proef worden acht bolbehandelingsmiddelen vergeleken. De onderzochte middelen zijn Vertimec Gold, Flipper Plus, Kumulus S, Neudosan en vier experimentele middelen. Een selectie van de middelen is ook onderzocht bij een late toepassing, met als doel om te bepalen of een bolbehandeling nog steeds effectief is wanneer laat in het bewaarseizoen schadesymptomen worden aangetroffen. In de volgende Greenity (nr 224) vertellen de onderzoekers meer over de producten die zij hebben getest.

RUIMTEBEHANDELING

Naast de proeven waarbij uitsluitend bolbehandelingsmiddelen worden onderzocht, loopt ook een combinatieproef waarbij een bolbehandeling gecombineerd wordt met een ruimtebehandeling met twee experimentele middelen. De getoetste bolbehandelingsmiddelen hebben waarschijnlijk niet de lange duurwerking zoals we die van Movento/Batavia kennen. Bij deze proeven passen de onderzoekers eerst een bolbehandeling toe en vervolgens meerdere keren een ruimtebehandeling. Het doel van deze strategie is om de populatie van overlevende galmijten te beheersen.

ULO/CATT

Naast bolbehandelingsonderzoek vindt ook onderzoek plaats naar ruimtebehandelingen met CATT en ULO. Voor het tweede jaar vergelijkt Vertify deze technieken op effectiviteit, zowel bij een vroege als bij een late toepassing. In dit tweede jaar is in overleg met de consortiumpartners besloten om een proef op te zetten naar een ULO-behandeling met een lager zuurstofgehalte dan de gebruikelijke 1%. Het doel van de proef is om te bepalen of één behandeling bij een lager zuurstofgehalte voldoende effectief is. Dit zou logistiek gezien veel voordelen opleveren.

SCHUIMEN

Ook is er aandacht voor de gewasveiligheid van de schuimtechniek. Bij een vroege bolbehandeling met in-line schuimen worden geen nadelige effecten geconstateerd. Ervaringen uit eerder onderzoek en signalen vanuit de praktijk leidden tot twijfel over de gewasveiligheid van de schuimtechniek bij een late toepassing. Dit jaar is een proef gestart om te bepalen of een late schuimbehandeling daadwerkelijk leidt tot schade aan het gewas in de broeierij. Hierbij zijn de twee schuimproducten, Tulipfoam en Foamcoat, getest met verschillende concentraties. De behandelingen zijn uitgevoerd op verschillende momenten: vroeg (kort na het pellen), laat (eind september) en vlak voor het planten. Aan de hand van deze proef kunnen de onderzoekers nog geen conclusies trekken.

NATUURLIJKE VIJANDEN

In een integraal systeem past ook de rol van natuurlijke vijanden. Op tulpenbollen die bij WUR in Bleiswijk binnenkwamen zien entomoloog Ada Leman en collega's niet alleen galmijten, maar ook andere mijten zoals bollenmijten, voermijten en roofmijten. Verschillende roofmijten en een mug zijn in Bleiswijk getest in bewaarcellen op werking tegen tulpengalmijt. Er is onderzocht welke natuurlijke vijand het meest geschikt is, in welke hoeveelheid deze moet worden toegepast en hoe deze bijgevoerd kan worden om de populatie in stand te houden. Deze principes zijn bekend vanuit de glastuinbouw. Twee soorten roofmijten lijken geschikt voor praktijktoepassing en worden komend seizoen verder getest. Omdat deze soorten commercieel kweekbaar zijn, kan snelle opschaling volgen als de proeven slagen. Wel is er een belangrijke kanttekening. Biologische bestrijding vraagt om een zorgvuldige afstemming met het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De gebruikte middelen moeten namelijk geen nadelig effect hebben op de natuurlijke vijanden. Het is duidelijk dat de bestrijding van tulpengalmijt om een combinatie van maatregelen vraagt.

HYGIËNEPROTOCOL

Op korte termijn is er geen eenvoudige oplossing voor de bestrijding van tulpengalmijt. Wat we wel weten, is dat hygiëne belangrijk is om verspreiding te voorkomen. Laat schone partijen niet in contact komen met besmette partijen. In het Hygiëneprotocol, te vinden op de website van Stichting Bloembollenonderzoek (scan de qr-code in de foto hierboven) staan verschillende maatregelen en tips genoemd. De informatie wordt aangevuld zodra er nieuwe inzichten beschikbaar zijn. ♦

Bovenal is een schone werkwijze belangrijk om te voorkomen dat tulpengalmijt zich verder verspreidt. Daarvoor is een Hygiëneprotocol opgesteld, zie qr-code.

Tijdelijke vrijstelling

Het middel Movento heeft een tijdelijke vrijstelling gekregen voor toepassing in tulpen, specifiek gericht op de bestrijding van tulpengalmijt. De vrijstelling is aangevraagd door KAVB en goedgekeurd door het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Met deze vrijstelling kunnen telers drie maanden langer gebruikmaken van het middel: de vrijstelling treedt in werking op 15 april 2026 en geldt tot en met 1 juli 2026. Dit is dus geen oplossing voor de lange termijn.